

Prof.dr.sc. **Srećko Goić**, znanstveni savjetnik

PROJEKTNI ZADATAK:

**Studija financijske izvedivosti izgradnje groblja
Sv. Lucija u Bolu**

veljača 2015.

1. Uvod

Općina Bol (kao investitor) planira realizirati projekt izgradnje novog groblja na lokacija Sv. Lucija. Za taj projekt već je izrađena potrebna projektno-planska dokumentacija i donesene načelne odluke. Međutim prije ulaska u realizaciju projekta potrebno je cjelovito sagledati izvore i način financiranja cjelokupnog projekta, kao i mogućnosti i modalitete vraćanja kredita (koji bi se eventualno uzeo za financiranje dijele troškova).

Sa strane investitora definirani su osnovni parametri projekta:

- Lokacija, tehničke karakteristike, dinamika, te koštanje izgradnje novog groblja i pristupne ceste,
- Visina sredstava kojima u idućem petogodišnjem razdoblju može raspolagati općina Bol za financiranje ovog projekta,
- Očekivana cijena po kojoj bi se grobnice prodavale,

Studijom financijske izvedivosti potrebno je, na osnovu postojećih podloga s kojima raspolaže investitor, istražiti i elaborirati sljedeće:

- Varijantnu procjenu troškova izgradnje novog groblja
- Varijante financiranja izgradnje novog groblja kao i troškova vraćanja kredita koji bi se uzeo
- Temeljnu procjenu opravdanosti ulaganja u projekt novog groblja
- Utjecaj realizacije projekta izgradnje novog groblja na prihode i rashode Općine Bol

Glavni zadatak ove studije je da utvrdi mogućnost takvog financiranja izgradnje novog groblja na lokacija Sv. Lucija koje će biti dugoročno održivo, tj. koje neće ugroziti tekuće i dugoročno poslovanje Općine Bol i koje će omogućiti realizaciju ovog važnog projekta na način koji će dati optimalne rezultate. Temeljem toga, ova studija treba predložiti varijantu financiranja koja će biti optimalna kako sa stanovišta općine Bol, tako i s aspekta interesa šire zajednice.

Naručitelj može, temeljem ovih analiza, a na osnovu vlastitih analiza i preferencija, zatražiti i provjeru dodatnih opcija i varijanti na temelju drugačijih ulaznih podataka.

2. Osnovne odrednice projekta i njegove tehničke karakteristike

Sadašnje groblje u Bolu, na lokaciji Glavica praktički je u potpunosti iskorišteno i nema nikakvih mogućnosti širenja. Groblje je na ovoj lokaciji otvoreno 1830. godine (prije toga se ukopavalo u crkvama ili uz njihove zidove) i tada se nalazilo daleko izvan istočnog ruba naselja. Međutim, njegova lokacija između dominikanskog samostana, crkvice (i arheološkog lokaliteta) Sv. Ivana i Tudora, mora i ceste (Šetalište Anđelka Rabadana), u potpunosti onemogućava njegovo širenje¹. Osim toga, u međuvremenu se Bol širio i praktički se spojio sa zonom poluotoka Glavica i groblja.

Prostor groblja u potpunosti je iskorišten već do sredine XX stoljeća. Kako je u drugoj polovini XX stoljeća Bol doživio značajne demografske promjene, uključujući s jedne strane iseljavanje stanovništva i izumiranje dijela starih bolskih obitelji, a s druge strane doseljavanje i nastanjivanje značajnog kontingenta alohtonog stanovništva (dijelom s otoka Brača, ali dobrim dijelom i izvan otoka), došlo je i do promjene (porasta) potreba za korištenjem groblja. Doseljenici koji su formirali obitelji, izgradili su kuće i praktički se potpuno integrirali u život Bola. Oni koji su se doseljavali u prvom valu 60-tih i 70-tih godina XX stoljeća već su dobro ušli u 'treću dob', a smrt je prirodni pratitelj i događaj u toj dobi. U međuvremenu su se i običaji i preferencije promijenili, te je posjedovanje zasebnih OBITELJSKIH GROBNICA postalo standard, a ne luksuz.

Stoga je već 80-tih godina prošlog stoljeća postalo jasno da Bolu treba novo groblje. Tako je Mjesna zajednica Bol još 1988. godine odredila lokaciju za novo groblje istočno do crkvice Sv. Lucije. Slijedom toga je dana 24. travnja 1989. godine Ured za imovinsko pravne poslove općine Brač započeo proceduru eksproprijacije zemljišta za groblje na predjelu Sv. Lucija, a izvršni odbor MZ Bol je 18. prosinca 1989. godine sklopio ugovor o izradi projekta novog groblja sa KRO Parkovi i nasadi iz Splita. Zbog početka Domovinskog rata i teške ekonomske situacije ovi poslovi nisu obavljeni do kraja. Nakon osnivanja Općine Bol krajem 1993. godine nastavljene su aktivnosti oko izgradnje novog groblja. 2000. godine je započeta izrada Prostornog plana uređenja općine Bol u kojem je lokacija groblja planirana na istom mjestu kao 1988. godine. Ta ista lokacija je automatski planirana i Urbanističkim planom uređenja novog groblja. Oba plana su danas na snazi, a za njih je prethodno ishodoeno dvadesetak suglasnosti nadležnih tijela. Održano je više javnih rasprava i nitko nije bio protiv planirane lokacije.

Zbog objektivnih okolnosti, ali i subjektivnih i socijalno-političkih problema, aktivnosti oko pokretanja izgradnje novog groblja su praktički 'tapkale u mjestu' zadnjih desetak godina. Ipak, u 2013. je izrađen Idejni projekt groblja Sv. Lucije, a općinska uprava je u prosincu 2013. godine zatražila lokacijsku dozvolu za novo groblje od Ureda za graditeljstvo u Supetru, koja do danas još nije izdana.

Nakon ishodaenja lokacijske dozvole i formiranja građevinske parcele moglo bi se nastaviti s izradom izvedbenog projekta, izvlaštenjem zemljišta, ishodaenjem vlasničkog lista na ime općine Bol, te s ishodaenjem građevne dozvole.

¹ Ni eventualno prebacivanja preko ceste, na lokaciju 'Fratarsko Blato' nije moguće jer je to zaštićena arheološka lokacija te na njoj ne može biti govora o izgradnji groblja.

U tehničkom smislu, gabariti i karakteristike novog groblja sada su precizno i jasno definirane. Površina koju zauzima planirano novo groblje iznosi 1,21 ha (12.100 m²).

Prostorno-funkcionalni sklopovi podijeljeni su prema slijedećim namjenama: grobna polja (7.300 m²), zaštitne zelene površine (435 m²), parkirališne površine (1.850 m²), prostor za ispraćaj (1.015 m²), pješačke komunikacija (190 m²), ostalo (prostor sa urnama, zelene površine i sl. 1.300 m²).

Planira se izgradnja 390 grobnica od kojih 190 dvostranih sa 6 grobnih mjesta i 200 jednostranih sa 3 grobna mjesta. Ovo je sasvim u skladu s demografskim karakteristikama Bola: *u općini Bol prema popisu stanovništva iz 2011. registrirano je ukupno 464 obitelji, od toga 272 bračna para s djecom. Prosječan broj članova obitelji bio je 3,00, a kod bračnih parova s djecom 3,61.*

3. Procjena troškova izgradnje novog groblja (varijante i dinamika)

Idejnim projektom kojeg je izgradila „312 arhitektonska radionica“ iz Splita definiran je i aproksimativni troškovnik za izgradnju groblja Sv. Lucije. Prema troškovniku ukupna cijena građevinskih i građevinsko-zanatskih radova i uređenju terena bi iznosila 6.641.744,40 kuna. Detalji planiranih troškova mogu se vidjeti u slijedećoj rekapitulaciji:

REKAPITULACIJA za građevinske i građevinsko-zanatske radove na građevini i uređenju okoliša

I	PRIPREMNI RADOVI	29.500,00 KN
II	ZEMLJANI RADOVI	1.466.192,50 KN
III	BETONSKI I ARM. BETONSKI RADOVI	2.989.792,90 KN
IV	ASFALTERSKI RADOVI	382.950,00 KN
V	ZIDARSKI RADOVI	13.471,00 KN
VI	IZOLATERSKI RADOVI	10.670,00 KN
VII	KAMENOREZAČKI RADOVI	461.668,00 KN
VIII	KERAMIČARSKI RADOVI	14.200,00 KN
IX	BOJADISARSKI RADOVI	3.030,00 KN
X	FASADERSKI RADOVI	7.200,00 KN
XI	STOLARSKI RADOVI	23.400,00 KN
XII	ALU - BRAVARSKI RADOVI	168.000,00 KN
XIII	BRAVARSKI RADOVI	149.440,00 KN
XIV	UREĐENJE TERENA S HORTIKULTUROM	922.230,00 KN
UKUPNO GRAĐ. I GRAĐ.- ZANATSKI RADOVI :		6.641.744,40 KN

Do sada je u funkciji izgradnje groblja na sv. Luciji potrošeno:

- Za prostorno plansku dokumentaciju 500.000,00 kn
- Za potporni zid od ulice Tina Ujevića do crkvice Sv. Lucije 1.000.000,00 kn

Također u buduće troškove izgradnje i stavljanja u funkciju novog groblja treba računati:

- Izrada izvedbenog projekta, troškovi dozvola i nadzora – 600.000 kn
- Završetak potpornog zida od ulice Tina Ujevića do groblja Sv. Lucije 1.500.000,00 kn
- Uređenje puta u dužini od oko 600 metara 2.000.000,00 kn

Najveći upitnik i vjerojatno najveći pojedinačni trošak ovog projekta je otkup zemljišta za groblje. Prema odredbama Zakona o prostornom uređenju vlasnik zemljišta na kojem je UPU-om planirano građenje građevine javne namjene koje ne može biti vlasnik, može to zemljište prenijeti u vlasništvo jedinice lokalne samouprave i za to mu pripada naknada u visini tržišne cijene prenesenog vlasništva u vrijeme prijenosa. Porezna uprava – ispostava Brač napravila je još 2008. godine procjenu vrijednosti ovog zemljišta na iznos od 155,00 Eura za metar četvorni. S druge strane, poljoprivredno zemljište se u to vrijeme u Bolu prodavalo po 50,00 Eura za metar četvorni. Od tada do danas su cijene zemljišta u Bolu značajno su pale.

Također, prema zakonu postoji i mogućnost da Općina ponudi vlasnicima zamjensko zemljište koje ima u svom vlasništvu. Općina Bol u svom vlasništvu ima oko 17.000 m² zemljišta na predjelu Podborje, gdje je na jednom dijelu već planirano reciklažno dvorište i lokacija za mehaničko-biološki pročistač otpadnih voda. Međutim, dio koji se ne iskoristi za ove namjene, mogao bi se ponuditi kao zamjensko vlasnicima zemljišta na predjelu Sv. Lucije. S obzirom da se radi o zemljištu koje je u poljoprivrednom smislu iste ili bolje kvalitete od zemljišta na predjelu Sv. Lucije, takva zamjena bila bi korektna u smislu vrijednosti. Moguće je čak i razmišljati o opciji višestране zamjene, u kojoj bi Općina Bol zamijenila ovo zemljište s vlasnikom poljoprivrednog zemljišta na nekoj drugoj lokaciji, a koje bi više odgovaralo nekom od vlasnika zemljišta na predjelu Sv. Lucije. U svakom slučaju, može se zaključiti da je sasvim realistična varijanta da se polovicu zemljišta potrebnog za novo groblje može riješiti zamjenom za (poljoprivredno) zemljište na drugoj lokaciji, a da bi za drugu polovicu cijena od 100 Eura za m² trebala biti više nego prihvatljiva za vlasnike.

Imajući sve ovo u vidu, moglo bi se konstatirati da se u najnepovoljnijoj varijanti (za Općinu Bol), ako bi se ukupno zemljište za novo groblje otkupilo po cijeni od 155 Eura za m², trošak kupnje zemljišta bio 14.253.800,00 kuna (računajući po tečaju 7,6 kuna za 1 Euro). To bi očito bilo izuzetno nepovoljno za Općinu Bol i moglo bi za još dugo vremena odgoditi realizaciju projekta novog groblja (ukupno bi projekt tada koštao oko **25.895.544,40** kuna). Međutim, već uz cijenu otkupa (cjelokupnog) zemljišta od 100 Eura za m² trošak otkupa bio bi 9.196.000,00 kuna, a ukupno koštanje izgradnje novog groblja **20.837.744,40** kuna. ***Sasvim je moguća pretpostavka da se polovica zemljišta može riješiti zamjenom za drugo zemljište u vlasništvu Općine, a polovica kupnjom po cijeni do 100 Eura za m². U tom slučaju trošak otkupa zemljišta bio bi 4.598.000,00 kuna, a ukupni trošak izgradnje novog groblja za Općinu Bol bio bi oko 16.239.744,40 kuna.***

4. Mogući izvori financiranja izgradnje novog groblja

Izgradnja novog groblja može se financirati iz više izvora:

- Iz **komunalnog doprinosa**. To su namjenska sredstva za uređenje javnih površina, izgradnju nerazvrstanih cesta, izgradnju nove javne rasvjete i za izgradnju groblja. Kako se može vidjeti iz tablice prihoda i rashoda proračuna Općine Bol dane u Prilogu, prihod Općine Bol od komunalnog doprinosa se u zadnjih nekoliko godina kreće u prosjeku nešto iznad 2.000.000,00 kn godišnje, a za groblje se može planirati 50% tih sredstava tj. oko 1.000.000,00 kn godišnje, odnosno u pet godina 5.000.000,00 kn. Takvo izdvajanje ne bi praktički ugrozilo redovno funkcioniranje Općine Bol, pa niti njena redovita ulaganja u održavanje komunalne infrastrukture.

Analiza izvršenja proračuna Općine Bol u zadnjih par godina prikazana je tablicom u Prilogu. Iz nje se može vidjeti da je u zadnjih 5 godina Općina Bol u prosjeku ulagala blizu 4.000.000 kuna godišnje u nabavku 'nefinancijske imovine'. Dio tih ulaganja odnosi se na različitu projektnu dokumentaciju, ali u najvećoj mjeri to su ulaganja u otkup zemljišta, te građevinske objekte i unaprjeđenje komunalne infrastrukture. I iz ovoga se može jasno zaključiti da Općina Bol ima kontinuitet ulaganja u infrastrukturne objekte nužne za život lokalne zajednice. Ukoliko bi se u idućih 5-7 godina dio tih sredstava (npr. 1/4) sredstava usmjerilo za financiranje izgradnje novog groblja, to ne bi značilo značajniji poremećaj u strukturi rashoda općinskog proračuna.

- Iz **sredstava na prijelaznom računu² kod HBOR-a**. Sa ovog računa se godišnje može računati na 650-700.000,00 kn, što je za 5 godina ukupno između 3.250.000,00 i 3.500.000,00 kn. Kako su ova sredstva izričito namjenska, ona se i ne mogu upotrebljavati za druge svrhe osim za unaprjeđenje komunalnog standarda (stanovnika) Općine. Izgradnja groblja svakako bi predstavljala namjensko i prikladno trošenje ovih sredstava.

Naravno, ova bi se dva izvora moglo koristiti i duže od 5 godina, ali bi bilo dobro da se to ne produži puno dulje, jer će sigurno biti potrebe za financiranjem i drugih komunalnih zahvata u Općini Bol.

- Iz **jednokratne naknade za korištenje (kupnju) grobnice**. U dosadašnjim projekcijama, Općina Bol je polazila od pretpostavke da bi se prilikom sklapanja ugovora o korištenju ugovarala naknada koja bi prosječno iznosila 5.200,00 Eura po grobnici³. Plaćanje bi se vršilo u četiri godišnja obroka od po 1300 Eura. To znači da bi se u konačnici za 390 grobnica uprihodilo (u konačnici) iznos od preko 15.000.000,00 kn. Međutim, nije realno očekivati da bi se u prvih 5

² Ovdje se radi o posebnim namjenskim sredstvima koja se prenose iz državnog proračuna i koja uopće ne ulaze u proračun Općine, ali ona odlučuje o njihovoj upotrebi.

³ Cijena grobnice može se formirati u osnovi na dva načina: prema volumenu ili prema broju grobnih mjesta (polica). Ukoliko se cijena formira prema volumenu, tada bi dvostrane grobnice bile oko 50% skuplje od jednostranih (npr. 4.200€ za jednostrane i 6.300€ za dvostrane grobnice), dok bi ako se cijena formira prema broju grobnih mjesta dvostrane grobnice trebale biti dvostruko skuplje od jednostranih (npr. 3.500€ za jednostrane i 7.000€ za dvostrane grobnice).

godina prodalo više od 80 grobnica, pa se iz tog izvora u prvih pet godina po ovoj osnovi može očekivati tek oko 3.161.600 kuna.

- U izvore financiranja treba svakako ubrojiti i **do sada već uložena sredstva** za projektnu dokumentaciju i potporni zid puta prema Sv. Luciji u iznosu od 1.500.000 kuna, kao i **vrjednost zemljišta u vlasništvu općine** koje bi se (ukoliko bi se eventualno) koristilo za zamjenu vlasnicima zemljišta na području novog groblja.

- Kao izvor financiranja kojim bi se moglo premostiti vremensku neusklađenost između potreba za investiranjem i priliva vlastitih sredstava, može se koristiti i **kredit** kod HBOR-a ili neke komercijalne banke. Međutim, vraćanje kredita (i kamata) trebalo bi biti u konačnici pokriveno izvorima koje Općina može ostvariti s namjenom uređenja groblja. Stoga bi kredit trebao biti uzet na način da se vraća kroz 6-10 godina i s barem godinom dana počeka.

- I na kraju, ne treba odbaciti i mogućnost da se za financiranje ovog projekta iskoriste i sredstva različitih fondova (u prvom redu evropskih). Jasne i dobro pripremljene podloge ovog projekta trebale bi biti zalog za uspješno natjecanje za ovakva sredstva.

4.1. Statička usporedba troškova projekta i izvora financiranja

Različite varijante troškova izgradnje novog groblja u Bolu i izvora iz kojih bi se moglo/trebalo pokriti te troškove prikazane su u Tablici 1.

Iz Tablice 1. vidljivo je da su glavni faktor u kalkulaciji koštanja novog groblja troškovi otkupa zemljišta. Ako bi se cjelokupno zemljište otkupilo po cijeni od 50€ m² (varijanta V1), prihod od prodaje (svih) grobnica, uz do sada već pokrivene troškove pripremnih radova, praktički bi u potpunosti pokrio troškove izgradnje groblja (čak s malim viškom od **73.055,60** kuna). Jednaka bi bila situacija (s aspekta opterećenja proračuna Općine) i u varijanti kada bi polovina zemljišta bila otkupljena po cijeni 100€ m², a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine (varijanta V1.2.). Kada bi se cjelokupno zemljište otkupilo po cijeni od 100€ m² (varijanta V2), iz proračuna Općine trebalo bi uložiti još **4.524.944,40** kuna. I konačno, ako bi se cjelokupno zemljište otkupilo po cijeni od 150€ m² (varijanta V3), iz proračuna Općine trebalo bi uložiti još **9.582.744,40** kuna.

Tablica 1: **Osnovne varijante troškova projekta i izvora sredstava**

Vari-janta	Opis varijante troškova	do sada utrošeno	<i>troškovi otkupa zemljišta</i>	troškovi građenja	ostali troškovi	UKUPNO TROŠKOVI	već uloženo iz vlastitih izvora	vrijednost vlastitog zemljišta	Prodaja grobnica	u/ iz proračuna Općine
V1	Cjelokupni otkup zemljišta po najpovoljnijoj cijeni (m2=50€)	1.500.000,00	4.598.000,00	6.641.744,40	4.100.000,00	16.839.744,40	1.500.000,00	0	15.412.800,00	73.055,60
V2	Cjelokupni otkup zemljišta po cijeni m2=100€	1.500.000,00	9.196.000,00	6.641.744,40	4.100.000,00	21.437.744,40	1.500.000,00	0	15.412.800,00	- 4.524.944,40
V1.2.	Polovina zemljišta otkupljena po cijeni m2=100€, a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine	1.500.000,00	6.897.000,00	6.641.744,40	4.100.000,00	19.138.744,40	1.500.000,00	2.299.000,00	15.412.800,00	73.055,60
V3	Cjelokupni otkup zemljišta po cijeni m2=150€	1.500.000,00	14.253.800,00	6.641.744,40	4.100.000,00	26.495.544,40	1.500.000,00	0	15.412.800,00	- 9.582.744,40

Tablica 2: **Potrebe za ulaganjima iz proračuna kod različitih varijanti**

Vari-janta	Opis varijante troškova	UKUPNO TROŠKOVI	već uloženo iz vlastitih izvora	vrijednost vlastitog zemljišta	<i>Prodaja prvih 80 grobnica</i>	<i>Prodaja ostalih 310 grobnica</i>	iz proračuna Općine u prvih 5 godina	godišnje u prvih 5 godina
V1	Cjelokupni otkup zemljišta po najpovoljnijoj cijeni (m2=50€)	16.839.744,40	1.500.000,00	0	<i>3.161.600,00</i>	<i>12.251.200,00</i>	- 12.178.144,40	- 2.435.628,88
V2	Cjelokupni otkup zemljišta po cijeni m2=100€	21.437.744,40	1.500.000,00	0	<i>3.161.600,00</i>	<i>12.251.200,00</i>	- 16.776.144,40	- 3.355.228,88
V1.2.	Polovina zemljišta otkupljena po cijeni m2=100€, a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine	19.138.744,40	1.500.000,00	2.299.000,00	<i>3.161.600,00</i>	<i>12.251.200,00</i>	- 12.178.144,40	- 2.435.628,88
V3	Cjelokupni otkup zemljišta po cijeni m2=150€	26.495.544,40	1.500.000,00	0	<i>3.161.600,00</i>	<i>12.251.200,00</i>	- 21.833.944,40	- 4.366.788,88

4.2. Dinamička projekcija troškova projekta i izvora financiranja

Kalkulacije prikazane u Tablici 1 napravljene su s pretpostavkom da se prihodi od prodaje grobnica ostvaruju istovremeno s gradnjom groblja, odnosno troškovima građenja. No, kako je ranije objašnjeno, nije realistično očekivati da će svih 390 grobnica, pa čak niti većina grobnica, biti odmah prodano. Kako je već rečeno, realistično se može očekivati da se u prvih 5 godina proda tek 80-tak grobnica. Stoga bi kalkulacija izvora i dinamike prihoda za pokrivanje troškova građenja novog groblja trebala biti nešto drugačija – vidi Tablicu 2.

Iz Tablice 2 je vidljivo da bi uz pretpostavku da se u prvih 5 godina proda 80 grobnica, troškovi koje bi trebalo pokriti iz proračuna Općine dosizali visinu između **12.178.144,40** i **21.833.944,40** kuna u 5 godina, odnosno između **2.435.628,88** i **4.366.788,88** kuna godišnje tokom tih 5 godina. Kako je prethodno pokazano, Općina Bol može iz proračuna kroz idućih 5 godina izdvajati bez većih problema godišnje oko 1.700.000.00 kuna. Svaki iznos značajnije iznad toga, pogotovo tokom 5 uzastopnih godina, značajno bi ugrozio normalno funkcioniranje Općine Bol. Očito je, dakle, da čak i u najpovoljnijim varijantama koštanja otkupa zemljišta, Općina Bol ne može ovaj projekt financirati u kratkom roku (samo) iz vlastitih izvora. Iako dugoročno gledano izgradnja novog groblja može biti čak i 'samofinancirajući projekt', potrebno je pronaći način da se bolje uskladi dinamika ulaganja (troškova) i pristizanja sredstava za pokrivanje tih troškova. To je u osnovi moguće napraviti na dva načina:

- tako da se troškovi distribuiraju kroz duže vrijeme. To je moguće postići time što bi se dio radova obavio kasnije, ali najznačajnije bi bilo ako bi se najveći trošak – otkup zemljišta - 'rastegnuo' u vremenu, odnosno ako bi se zemljište platilo u ratama.
- tako da se uzme kredit kojim bi se platilo dio troškova u godinama najintenzivnijeg ulaganja, a koji bi se onda postepeno vraćao u kasnijim godinama.

5. Mogućnosti (varijante) dinamičkog usklađivanja troškova izgradnje i financiranja

Novo groblje u Bolu planirano je s kapacitetom koji bi trebao zadovoljavati potrebe Bola za slijedećih 200 godina. S druge strane, i izgradnjom novog groblja, treba računati da se staro groblje neće momentalno prestati koristiti, već će ostati u upotrebi još neko vrijeme. Stoga je jasno da se s aspekta potreba Bola ne mora odmah izgraditi svih 390 grobnica. Ono što se mora izgraditi odmah i u cijelosti su sadržaji koji su zajednički i nužni za funkcioniranje groblja: pristupni put, parkiralište, prostor za oproštaj i odarnica. Kako su grobnice planirane u blokovima ('grobna polja'), to je i moguće graditi ih sukcesivno, pa i sa značajnim vremenskim razmakom. U prvoj fazi bilo bi dovoljno izgraditi 80-tak grobnica, a zatim bi se dodatni blokovi grobnica mogli graditi prema iskazanim potrebama. Moglo bi se predvidjeti da bi se iza 2020. izgradilo još 50-tak grobnica. Nakon toga, iza 2025. bi se s viškom ostvarenih sredstava moglo u jednom potezu izgraditi preostalih 260 grobnica i time završiti grube radove na groblju i završiti ogradni zid. Te bi se slobodne grobnice prodavale postepeno, donoseći Općini slobodna sredstva za druge komunalne zahvate.

Dvije osnovne varijable koje se može varirati u vremenskoj dimenziji su dinamika plaćanja vlasnicima zemljišta, te korištenje kredita za pokrivanje dijela troškova, odnosno dinamika otplate kredita.

- plaćanje vlasnicima zemljišta moglo bi se provesti kroz nekoliko godina. Ipak, taj rok ne bi trebao biti predug, jer bi to moglo dovesti do nepovjerljivosti vlasnika zemljišta, traženja viših cijena, pa i kočenja ili zaustavljanja cijelog procesa. Stoga se realno može postaviti dvije varijante s plaćanjem zemljišta: na rok od 5 godina i na rok od 10 godina.
- kredit bi trebao omogućiti da se smanji 'udar' na izvore financiranja (u prvom redu općinski proračun) u godinama izgradnje groblja. Stoga bi otplate kredita trebala biti protegnuta na 6 do 10 godina.

U ovom smislu moguće je kreirati i provjeriti različite kombinacije. Kao primjer realno izvedivih kombinacija, u nastavku će biti prikazane tri:

- kombinacija (nazvana V4) u kojoj se pretpostavlja da će se cjelokupno zemljište otkupiti po prosječnoj cijeni od 100€ m² (uz plaćanje u **pet godišnjih rata**), a da će se koristiti kredit u iznosu od 6.800.000 kuna, s kamatom od 5%, jednom godinom počeka i 6 godina vraćanja;
- kombinacija (nazvana V1.2.) u kojoj bi polovina zemljišta bila otkupljena po cijeni 100€ m² (uz plaćanje u **pet godišnjih rata**), a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine⁴, te kod koje bi se također koristio kredit u iznosu od 6.800.000 kuna, s kamatom od 5%, jednom godinom počeka i 6 godina vraćanja.
- kombinacija V5, u kojoj se pretpostavlja da će se cjelokupno zemljište otkupiti po prosječnoj cijeni od 100€ m² (uz plaćanje u **deset godišnjih rata**), i da će se također koristiti kredit u iznosu od 6.800.000 kuna, s kamatom od 5%, jednom godinom počeka i 6 godina vraćanja;

Iz Tablice 3 je vidljivo da varijanta V4 (u kojoj se pretpostavlja da će se cjelokupno zemljište okupiti po prosječnoj cijeni od 100€ m² uz plaćanje u **pet godišnjih rata**) daje prilično napregnutu situaciju, u kojoj bi prvih pet godina, i pored korištenja kredita, još uvijek trebalo opteretiti općinski proračun s dodatnih 830.000 do 930.000 kuna (iznad onih 1.700.000 kuna za koje je rečeno da bi se iz proračuna moglo izdvojiti bez većih poteškoća). Toliko opterećenje proračuna ne bi bilo preporučljivo, jer bi značilo da Općina Bol za narednih pet godina praktički gubi svaku mogućnost ulaganja u iole ozbiljnije komunalne zahvate. Naravno, to bi se moglo formalno riješiti uzimanjem većeg kredita (tada bi kredit trebao biti makar u visini 12.000.000 kuna). Pod pretpostavkom da se uopće nađe financijska institucija koja bi dala toliki kredit Općini Bol, vraćanje tolikog kredita trebalo bi biti makar na period od 10 godina, a i tada bi godišnji anuitet iznosio preko 1.500.000 kuna. To bi značajno opteretilo proračun Općine na rok od punih 10 godina.

⁴ Ova kombinacija u financijskom smislu je praktički ista kao i varijanta u kojoj bi se cjelokupno zemljište otkupilo po cijeni od 50€ m² (V1.), samo što V1. ne uključuje angažman zemljišta u vlasništvu Općine. Stoga ta varijanta nije posebno izlagana.

Tablica 3: **Kombinacija V4. – okup zemljišta po prosječnoj cijeni od 100€ m² uz plaćanje u pet godišnjih rata**

	već uloženo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	<i>kasnije</i>	UKUPNO
Već plaćeno	1.500.000,00												1.500.000,00
Iz komunalnog doprinosa		1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	700.000,00	500.000,00	500.000,00				6.700.000,00
Iz sredstava na prijelaznom računu kod HBOR-a		700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00				5.000.000,00
Od prodaje grobnica		632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	10.275.200,00	15.412.800,00
Kredit		1.400.000,00	5.400.000,00										6.800.000,00
UKUPNO IZVORI	1.500.000,00	3.732.320,00	7.732.320,00	2.332.320,00	2.332.320,00	2.332.320,00	1.595.200,00	1.395.200,00	1.395.200,00	395.200,00	395.200,00	10.275.200,00	35.412.800,00⁵
Prostorno-planska dokumentacija i potporni zid	1.500.000,00												1.500.000,00
Otkup zemljišta (V4.)		1.839.200,00	1.839.200,00	1.839.200,00	1.839.200,00	1.839.200,00							9.196.000,00
Troškovi građenja		615.977,00	4.489.671,83				218.684,55				218.684,55	1.098.726,48	6.641.744,40
Ostali troškovi		2.100.000,00	2.000.000,00										4.100.000,00
Troškovi bez vraćanja kredita	1.500.000,00	4.555.177,00	8.328.871,83	1.839.200,00	1.839.200,00	1.839.200,00	218.684,55	-	-	-	218.684,55	1.098.726,48	21.437.744,40
Otplata kredita		100.000,00⁶	240.000,00⁶	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78				8.378.312,70
UKUPNI TROŠKOVI UZ VRAĆANJE KREDITA	1.500.000,00	4.655.177,00	8.568.871,83	3.178.918,78	3.178.918,78	3.178.918,78	1.558.403,33	1.339.718,78	1.339.718,78	-	218.684,55	1.098.726,48	29.816.057,10
Razlika izvora i ukupnih troškova	-	- 922.857,00	- 836.551,83	- 846.598,78	- 846.598,78	- 846.598,78	36.796,67	55.481,22	55.481,22	395.200,00	176.515,46	9.176.473,52	5.596.742,90

⁵ Ovdje vlastito zemljište nije uključeno kao izvor jer se neće angažirati, ali onda također njegova vrijednost (2.299.000,00 kuna) ostaje Općini.

⁶ Interkalarne kamate.

Tablica 4: **Kombinacija V1.2. – polovina zemljišta otkupljena po cijeni 100€ m² (uz plaćanje u pet godišnjih rata), a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine**

	već uloženo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	<i>kasnije</i>	UKUPNO
Već plaćeno	1.500.000,00												1.500.000,00
Iz komunalnog doprinosa		1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	700.000,00	500.000,00	500.000,00				6.700.000,00
Iz sredstava na prijelaznom računu kod HBOR-a		700.000,00	650.000,00	650.000,00	650.000,00	650.000,00	450.000,00	450.000,00	450.000,00				4.650.000,00
Od prodaje grobnica		632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	10.275.200,00	15.412.800,00
Vlastito zemljište		2.299.000,00											2.299.000,00
Kredit		1.400.000,00	5.400.000,00										6.800.000,00
UKUPNO IZVORI	1.500.000,00	8.031.320,00	5.732.320,00	2.332.320,00	2.332.320,00	2.332.320,00	1.595.200,00	1.395.200,00	1.395.200,00	395.200,00	395.200,00	10.275.200,00	37.361.800,00
Prostorno-planska dokumentacija i potporni zid	1.500.000,00												1.500.000,00
Otkup zemljišta (V1.2.)		3.218.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00							6.897.000,00
Troškovi građenja		615.977,00	4.489.671,83				218.684,55				218.684,55	1.098.726,48	6.641.744,40
Ostali troškovi		2.100.000,00	2.000.000,00										4.100.000,00
Troškovi bez vraćanja kredita	1.500.000,00	5.934.577,00	7.409.271,83	919.600,00	919.600,00	919.600,00	218.684,55	-	-	-	218.684,55	1.098.726,48	19.138.744,40
Otplata kredita		100.000,00 ⁶	240.000,00 ⁷	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78				8.378.312,70
UKUPNI TROŠKOVI UZ VRAĆANJE KREDITA	1.500.000,00	6.034.577,00	7.649.271,83	2.259.318,78	2.259.318,78	2.259.318,78	1.558.403,33	1.339.718,78	1.339.718,78	-	218.684,55	1.098.726,48	27.517.057,10
Razlika izvora i ukupnih troškova	-	- 3.257,00	33.048,17	23.001,22	23.001,22	23.001,22	- 13.203,33	5.481,22	5.481,22	395.200,00	176.515,46	9.176.473,52	9.844.742,90

⁷ Interkalarne kamate.

Tablica 5: **Kombinacija V5. – okup zemljišta po prosječnoj cijeni od 100€ m² uz plaćanje u deset godišnjih rata**

	već uloženo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	<i>kasnije</i>	UKUPNO
Već plaćeno	1.500.000,00												1.500.000,00
Iz komunalnog doprinosa		900.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00	1.400.000,00	1.100.000,00	1.100.000,00	500.000,00	750.000,00		9.350.000,00
Iz sredstava na prijelaznom računu kod HBOR-a		700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00				5.600.000,00
Od prodaje grobnica		632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	632.320,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	395.200,00	10.275.200,00	15.412.800,00
Kredit		1.400.000,00	5.400.000,00										6.800.000,00
UKUPNO IZVORI	1.500.000,00	3.632.320,00	7.632.320,00	2.232.320,00	2.232.320,00	2.232.320,00	2.495.200,00	2.195.200,00	2.195.200,00	895.200,00	1.145.200,00	10.275.200,00	38.662.800,00⁸
Prostorno-planska dokumentacija i potporni zid	1.500.000,00												1.500.000,00
Otkup zemljišta (V5.)		919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00	919.600,00		9.196.000,00
Troškovi građenja		615.977,00	4.489.671,83				218.684,55				218.684,55	1.098.726,48	6.641.744,40
Ostali troškovi		2.100.000,00	2.000.000,00										4.100.000,00
Troškovi bez vraćanja kredita	1.500.000,00	3.635.577,00	7.409.271,83	919.600,00	919.600,00	919.600,00	1.138.284,55	919.600,00	919.600,00	919.600,00	1.138.284,55	1.098.726,48	21.437.744,40
Otplata kredita		100.000,00 ⁶	240.000,00 ⁹	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78	1.339.718,78				8.378.312,70
UKUPNI TROŠKOVI UZ VRAĆANJE KREDITA	1.500.000,00	3.735.577,00	7.649.271,83	2.259.318,78	2.259.318,78	2.259.318,78	2.478.003,33	2.259.318,78	2.259.318,78	919.600,00	1.138.284,55	1.098.726,48	29.816.057,10
Razlika izvora i ukupnih troškova		- 3.257,00	- 16.951,83	- 26.998,78	- 26.998,78	- 26.998,78	17.196,67	- 64.118,78	- 64.118,78	- 24.400,00	6.915,46	9.176.473,52	8.946.742,90

⁸ Ovdje vlastito zemljište nije uključeno kao izvor jer se neće angažirati, ali onda također njegova vrijednost (2.299.000,00 kuna) ostaje Općini.

⁹ Interkalarne kamate.

Varijanta V1.2., u kojoj bi polovina zemljišta bila otkupljena po cijeni 100€ m² (uz plaćanje u **pet godišnjih rata**), a druga polovina zamijenjena za drugo zemljište u vlasništvu Općine¹⁰ daje mogućnost prilično dobro izbalansiranog modela financiranja koji ne bi opteretio proračun Općine iznad ciljane veličine od oko 1.700.000 kuna godišnje (vidi Tablicu 4.). Nakon pet godina takvog opterećenja, u slijedeće tri godine postepeno bi se smanjivalo opterećenje proračuna, a onda bi potpuno nestalo, ostavljajući Općini da realizira još preko 10.000.000 kuna prodajom preostalih grobnica.

U varijanti V5 (Tablica 5), u kojoj se pretpostavlja da će se cjelokupno zemljište otkupiti po prosječnoj cijeni od 100€ m² uz plaćanje u **deset godišnjih rata**, također se bez većih problema uspostavlja izbalansirana situacija u kojoj se proračun općine opterećuje s manje od 1.700.000 kuna godišnje kroz prvih 5 godina. Doduše, tada bi se slijedeće tri godine trebalo iz proračuna izdvajati između 1.800.000 i 2.100.000 kuna, što nije previše (i na neki način se nastavlja na 'rezervu' stvorenu u prvih pet godina), a došlo bi u vremenu u kojem bi se i kapacitet općinskog proračuna trebao poboljšati. Nakon toga opterećenje bi se do desete godine smanjilo i nestalo, ostavljajući Općini da realizira još preko 9.000.000 kuna prodajom preostalih grobnica.

5.1. Cijena grobnica i njen utjecaj na financiranje izgradnje novog groblja

U gornjoj analizi, kako je u dijelu 4. objašnjeno, pošlo se od pretpostavljene prosječne cijene grobnice od 5.200,00 Eura. O cijenama (naknadi za korištenje) grobnica može se raspravljati. Kada se promatra situacija u okruženju, može se uočiti značajne razlike – npr.:

- na otoku Braču cijene grobnica se kreću između 4000 i 6000 Eura.
- u Splitu je cijena dvostrane grobnice (6 mjesta) 85.000 kuna (oko 11.000 Eura), jednostrane (u zemlji - 3 mjesta) 45.000 kuna (oko 6.000 Eura), a grobnice u zidu (s 3 mjesta) 24.000 kuna (oko 3.000 Eura).
- u Solinu trenutno nema slobodnih grobnica, ali zadnje koje su se prodavale, dvostrane s 4 mjesta, koštale su oko 50.000 kuna (oko 6.500 Eura).
- u Brelima već desetak godina nema slobodnih grobnica, s zadnja je cijena po kojoj su se prodavale bila oko 9.000 DM.

Moglo bi se, po svemu sudeći, s obzirom na standard života u Bolu, zaključiti da niti cijene grobnica znatno više od gore spomenutih ne bi bile nedostupne stanovnicima Bola (ili barem većini). Međutim, treba dobro promisliti koliko bi to pomoglo realizaciji projekta novog groblja.

Ako bi se cijena grobnica postavila na (prosječno) 7.800 Eura (50% više od prvotno spomenute), to bi svakako donijelo značajno veći ukupni prihod od grobnica – čak 23.119.200,00 kuna. Međutim, treba biti svjestan da se u prvih pet godina računa s prodajom najviše 80-tak grobnica, pa bi povećanje cijena grobnica za 50% donijelo u prvih 5 godina tek oko 1.500.000 kuna više,

¹⁰ Kako je već napomenuto, ova varijanta zapravo ima istu 'sliku' kao i varijanta u kojoj se cjelokupno zemljište otkupljuje po cijeni od 50€ m².

odnosno 300.000 kuna godišnje. Tako promatrano, ovakav potez ne mijenja ništa bitno u financijskoj konstrukciji izgradnje novog groblja! S druge strane, treba računati da bi ovakav potez mogao izazvati i kontraefekt – da se ne uspije prodati niti tih očekivanih 80 grobnica u prvih 5 godina. Mogla bi se, naime, dogoditi situacija da se jedan dio ljudi (prvenstveno oni porijeklom s Brača) odluče na kupnju/izgradnju grobnica u drugim mjestima, a da drugi jednostavno odlažu kupnju grobnice sve dok im ona stvarno ne zatreba. Kako će na novom groblju biti velik broj raspoloživih grobnica, zašto bi ih ljudi kupovali unaprijed po visokoj cijeni¹¹?

Vjerojatno bi najbolje bilo cijenu grobnica koristiti na 'marketinški način': može se oglasiti nešto viša cijena, a onda onima koji unaprijed kupe grobnicu dati popust (20-25%) i mogućnost plaćanja u ratama. Tako bi se privuklo ljude da kupuju i uređuju grobnice, što bi ubrzalo i olakšalo stavljanje u funkciju novog groblja. Kasnije (nakon početnih par godina, kada novo groblje već uđe u funkciju) Općina može cijenu grobnica prilagođavati svojim ciljevima i procjenama o potrebama i mogućnostima stanovnika Bola, ali to treba ostaviti budućnosti.

Ni ideja da se u ogradnom zidu formiraju i prodaju mjesta za urne¹² ne bi puno promijenila u financijskoj izvedivosti projekta. Uspoređujući s grobnicama, ne bi bilo realno postaviti cijenu jednog mjesta za urnu na više od 2.000 Eura. S druge strane, u prvih 5 godina ne bi se trebalo računati s više od 10-tak ukopa u urnama. Naime, na udaljenosti od 400 km od Bola nema krematorija, te se ne može očekivati da bi netko tko umre u Bolu ili Dalmaciji bio pokopan kremiranjem (čak ako se i zanemari da je to daleko od naše tradicije i običaja). Dakle, moglo bi se samo računati ne neke slučajeve smrti daleko od Bola, kada bi se zbog jednostavnijeg transporta, želje pokojnika ili drugih razloga, odabralo kremiranje. U svakom slučaju, može se procijeniti da bi prihod od prodaje mjesta za urne u prvih 5 godina bio maksimalno oko 20.000 Eura, odnosno nešto preko 150.000 kuna (ili oko 30.000 kuna godišnje). To također očito ne mijenja ništa bitno u financijskoj konstrukciji izgradnje groblja.

¹¹ U ovom smislu, indikativna je priča iz općine Brela. Tamo je kao zamjena starom groblju kod crkve Sv.Stjepana u centru mjesta, krajem prošlog stoljeća otvoreno novo groblje kod crkve Sv.Jure iznad mjesta. Međutim, nitko tamo nije kupovao grobnice unaprijed, nego tek oni kojima bi netko umro, a nisu imali grobnicu na starom groblju. Na kraju je nađeno rješenje za određeno proširenje starog groblja kod crkve Sv.Stjepana, i te su grobnice 'planule', tako da sada tamo opet nema raspoloživih grobnica.

¹² U idejnom projektu novog groblja ne govori se ništa detaljnije o mjestima za urne, ali ta je ideja svakako dobra i trebalo bi potražiti način da se ona uključi u glavni/izvedbeni projekt.

6. Finalna ocjena financijske izvedivosti ulaganja u projekt novog groblja

Ulaganje u izgradnju novog groblja u Bolu sigurno ima visoku opravdanost s aspekta potreba lokalne zajednice. Međutim, pitanje koliko je to ulaganje izvedivo (u neposrednoj budućnosti) na način da to ne ugrozi financijsku stabilnost poslovanja Općine Bol mora biti odgovoreno posebno.

Temeljem analize financijskih mogućnosti Općine Bol, te karakteristika promatranog projekta i opcija za njegovu realizaciju, može se konstatirati:

- ključna stavka realizacije i financijske izvedivosti (održivosti) ovog projekta je cijena po kojoj će se otkupiti zemljište za gradnju novog groblja. Bilo bi potpuno nerealno očekivati da bi cijena zemljišta mogla biti ispod 50 Eura/m². **Uz tu cijenu Općina Bol može bez ikakvog sustezanja ući u ovaj projekt** i realizirati ga bez ikakvih poremećaja i poteškoća u svom redovitom funkcioniranju.
- **najviša cijena zemljišta koji bi Općina Bol mogla prihvatiti je 100 Eura/m². Uz tu cijenu projekt izgradnje novog groblja se može realizirati**, ali bi zahtijevao pojačana ulaganja iz proračuna Općine kroz narednih 5-8 godina. Raspoloživa sredstva u proračunu za druga ulaganja u komunalnu infrastrukturu u tom bi periodu bila znatno reducirana, ali funkcioniranje Općine ne bi bilo bitnije poremećeno, a u konačnici bi se ostvario vrlo vrijedan rezultat i dobilo adekvatno rješenje za groblje – što Bol već desetljećima očajnički treba.
- na organima i pregovaračima Općine je da pokušaju postići što povoljniji dogovor s vlasnicima zemljišta. Svaka cijena zemljišta niže od 100 Eura/m² ostavit će više manevarskog prostora za funkcioniranje Općine Bol.
- ne treba se previše oslanjati na pribavljanje (barem dijela) zemljišta zamjenom za drugo zemljište u vlasništvu Općine, jer zemljište kojim Općina danas raspolaže ima ograničenu vrijednost i upotrebnu namjenu. Ovakvu opciju treba u procesu pregovaranja ispitati, ali na njoj ne treba zaustavljati projekt.
- plaćanje otkupljenog zemljišta trebalo bi ugovoriti kroz nekoliko godina – između 5 i 10 godina, pri čemu što je cijena viša, to bi i period isplate trebao biti duži.
- u svakom slučaju, u realizaciji projekta trebat će uzeti kredit u visini između 6,5 i 7 milijuna kuna, kako bi se premostilo raskorak između dinamika građenja (i plaćanja radova) i dinamike pristizanja sredstava. Rok otplate ovog kredita trebao bi biti između 7 i 10 godina, pri čemu bi opet trebalo uzeti u obzir iznos plaćen za otkup zemljišta i dinamiku plaćanja zemljišta.

7. Zaključak

Analizama provedenim kroz ovu studiju utvrđeno je da Općina Bol može pokrenuti i realizirati projekt izgradnje novog groblja na lokaciji Sv. Lucija u određenim okvirima financijskih opterećenja i načina (izvora) financiranja.

Glavni ograničavajući faktor je cijena otkupa zemljišta, koja se ne bi trebala kretati iznad 100 Eura/m². Naravno, treba učiniti sve da ta cijena bude i manja, odnosno da ukupni trošak otkupa zemljišta bude niži od 9.000.000,00 kuna.

U okvirima ukupnog koštanja projekta (uključujući već do sada obavljene pripremne radove i ulaganja, a bez troška vraćanja kredita) do 21.000.000,00 kuna, Općina Bol može bez problema realizirati ovaj projekt u okviru idućih 5-6 godina.

PRILOG: Bitnije stavke prihoda i rashoda proračuna Općine Bol u zadnjih 5 godina

Šifra	STAVKA	2010	2011	2012	2013	2014 (preliminarno)	prosjek 2010-2014	porast 2014-2010
6	PRIHODI OD POSLOVANJA	15.675.094	12.888.252	15.535.017	16.317.636	19.250.202	15.933.240	4,56%
61	Prihodi od poreza	6.527.766	5.818.465	6.078.634	7.123.861	7.615.764	6.632.898	3,33%
611	<i>Porez i prirez na dohodak</i>	<i>4.345.008</i>	<i>3.058.929</i>	<i>4.104.625</i>	<i>4.200.773</i>	<i>4.554.574</i>	<i>4.052.782</i>	<i>0,96%</i>
613	<i>Porezi na imovinu</i>	<i>1.685.930</i>	<i>2.145.811</i>	<i>1.219.929</i>	<i>1.992.324</i>	<i>2.162.072</i>	<i>1.841.213</i>	<i>5,65%</i>
614	<i>Porezi na robu i usluge</i>	<i>496.828</i>	<i>613.725</i>	<i>754.080</i>	<i>930.764</i>	<i>899.118</i>	<i>738.903</i>	<i>16,19%</i>
63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	750.491	385.249	2.168.954	937.660	652.541	978.979	-2,61%
633	<i>Pomoći iz proračuna</i>	<i>530.491</i>	<i>298.479</i>	<i>1.014.606</i>	<i>935.160</i>	<i>652.541</i>	<i>686.255</i>	<i>4,60%</i>
64	Prihodi od imovine	1.169.974	1.657.111	1.272.823	2.170.627	4.275.843	2.109.276	53,09%
6421	<i>Naknade za koncesije</i>	<i>1.101.435</i>	<i>1.339.506</i>	<i>965.120</i>	<i>1.773.129</i>	<i>3.962.375</i>	<i>1.828.313</i>	<i>51,95%</i>
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi	7.192.936	5.023.327	5.235.323	5.938.319	6.672.294	6.012.440	-1,45%
6522	<i>Prihodi od vodnog gospodarstva</i>	<i>1.233.226</i>	<i>1.439.076</i>	<i>593.708</i>	<i>749.187</i>	<i>67.121</i>	<i>816.464</i>	<i>-18,91%</i>
653	<i>Komunalni doprinosi i naknade</i>	<i>5.459.268</i>	<i>2.936.720</i>	<i>3.061.811</i>	<i>3.829.868</i>	<i>4.475.341</i>	<i>3.952.602</i>	<i>-3,60%</i>
6531	<i>Komunalni doprinosi</i>	<i>5.459.268</i>	<i>615.451</i>	<i>843.804</i>	<i>2.030.680</i>	<i>2.512.556</i>	<i>2.292.352</i>	<i>-10,80%</i>
6532	<i>Komunalne naknade</i>	<i>-</i>	<i>2.119.269</i>	<i>2.138.107</i>	<i>1.774.988</i>	<i>1.962.785</i>	<i>1.599.030</i>	<i>-1,85%</i>
67	Prihodi iz proračuna	-	-	703.250	-	-	140.650	
3	RASHODI OD POSLOVANJA	10.005.149	10.664.199	11.634.091	12.252.401	11.558.092	11.222.786	3,10%
31	Rashodi za zaposlene	2.698.022	2.599.669	2.626.681	2.883.984	3.141.199	2.789.911	3,29%
32	Materijalni rashodi	4.169.089	4.963.008	5.758.987	6.197.942	5.306.508	5.279.107	5,46%
323	<i>Rashodi za usluge</i>	<i>2.961.498</i>	<i>3.924.796</i>	<i>4.293.013</i>	<i>4.681.439</i>	<i>3.960.560</i>	<i>3.964.261</i>	<i>6,75%</i>
3232	<i>Usluge tekućeg i investicijskog održavanja</i>	<i>1.932.636</i>	<i>2.238.458</i>	<i>2.710.707</i>	<i>3.032.358</i>	<i>2.332.111</i>	<i>2.449.254</i>	<i>4,13%</i>
34	Financijski rashodi	356.232	94.301	101.770	107.855	130.489	158.129	-12,67%
35	Subvencije	134.496	128.681	158.238	168.016	150.220	147.930	2,34%
37	Naknade građanima i kućanstvima ...	667.744	710.938	742.244	650.279	840.690	722.379	5,18%
38	Ostali rashodi	1.964.566	2.152.604	2.246.171	2.244.325	1.977.242	2.116.982	0,13%
381	<i>Tekuće donacije</i>	<i>1.417.977</i>	<i>1.618.380</i>	<i>1.671.171</i>	<i>1.580.782</i>	<i>1.910.102</i>	<i>1.639.682</i>	<i>6,94%</i>
386	<i>Kapitalne pomoći</i>	<i>546.589</i>	<i>534.224</i>	<i>514.668</i>	<i>495.348</i>	<i>-</i>	<i>418.166</i>	<i>-20,00%</i>

	VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA	5.669.945	2.224.053	3.900.926	4.065.235	7.692.110	4.710.454	7,13%
	MANJAK PRIHODA POSLOVANJA	-	-	-	-	-	-	
96	<i>Obračunati prihodi poslovanja - nenaplaćeni</i>	7.515.580	7.172.498	83.722.139	12.140.000	?	22.110.043	
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	49.881	32.570	870.327	63.200	19.470	207.090	-12,19%
71	Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	-	-	848.425	-	-	169.685	
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	49.881	32.570	21.902	63.200	19.470	37.405	-12,19%
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	4.289.403	1.779.110	4.040.302	3.823.649	5.625.729	3.911.639	6,23%
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	1.374.419	843.387	1.867.015	1.925.693	1.511.343	1.504.371	1,99%
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	2.868.490	268.188	656.055	1.897.956	3.814.386	1.901.015	6,60%
421	<i>Građevinski objekti</i>	<i>2.744.073</i>	<i>198.006</i>	<i>500.790</i>	<i>1.525.778</i>	<i>2.792.944</i>	<i>1.552.318</i>	<i>0,36%</i>
4213	<i>Ceste i ostali prometni objekti</i>	<i>1.995.972</i>	-	-	<i>1.012.995</i>	<i>1.453.203</i>	<i>892.434</i>	<i>-5,44%</i>
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	46.494	667.555	1.517.312	-	-	446.272	-20,00%
	VIŠAK PRIHODA NEFINANCIJSKE IMOVINE	-	-	-	-	-	-	
	MANJAK PRIHODA NEFINANCIJSKE IMOVINE	4.239.522	1.746.540	3.170.065	3.760.449	5.306.259	3.644.567	5,03%
	UKUPNI PRIHODI	15.724.975	12.920.822	16.405.344	16.380.836	19.269.672	16.140.330	4,51%
	UKUPNI RASHODI	14.294.552	12.443.309	15.674.483	16.076.050	16.883.821	15.074.443	3,62%
	UKUPAN VIŠAK PRIHODA	1.430.423	477.513	730.861	304.768	2.385.851	1.065.883	13,36%
	UKUPAN MANJAK PRIHODA	-	-	-	-			